Η ελληνικότητα ως πολιτική συμπεριφορά (Χρήστος Γιανναράς)

Categories : ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Date : 15 Ιανουαρίου, 2006

Μάθαμε να τεμαχίζουμε τη ζωή μας, να ταξινομούμε τις ανάγκες μας σε αυτονομημένα στεγανά. Και τα κόμματα, με παραγγελμένες δημοσκοπήσεις, προσπαθούν να εξιχνιάσουν την ιεράρχηση των αναγκών και των ενδιαφερόντων μας για να πλασάρουν ανάλογα τις επαγγελίες τους.

Ομως, αυτό που πρωταρχικά χρειάζεται η ελλαδική κοινωνία μας σήμερα, ίσως είναι ένας πολιτικός λόγος ικανός να συναρμόσει τα θραύσματα της κομματιασμένης ζωής μας να μας δείξει την οργανική αλληλεξάρτηση των ταξινομημένων αναγκών μας. Λόγος που να μας δείξει ρεαλιστικά ότι δίχως προσωπική καλλιέργεια, ευαισθησία και γόνιμη φαντασία, μειώνουμε δραματικά τις πιθανότητες επιτυχίας σε οποιοδήποτε επάγγελμα, τα ενδεχόμενα έστω να βελτιώσουμε τον βιοπορισμό μας. Οτι ο τύπος του «αεριτζή», του μυθοποιημένου αμοραλιστή που αρπάζει την «ευκαιρία», του τυχερού τζογαδόρου που αναίσχυντα τον προπαγανδίζει η κυβέρνηση είναι μέσα στη ζωή εξαίρεση τόσο σπάνια όσο και μια πετυχημενη ληστεία.

Εστω και αν οι Νεοέλληνες σήμερα έχουμε πάψει να πιστεύουμε (ή και να αντιλαμβανόμαστε) την προτεραιότητα που έχει η ποιότητα της ζωής, η παιδεία, η μόρφωση ως αυταξία θα μπορούσαμε ίσως να κατανοήσουμε πόσο πραγματιστικά συνδέεται η χαρά της ζωής, η ικανοποίηση καίριων αναγκών του ανθρώπου, με τον πλουτισμό της εμπειρίας και το τέντωμα της ευαισθησίας, όχι με το υψηλό εισόδημα. Ο πολιτικός λόγος, εκτός από την ευθύνη που έχει για την εξοργιστική καθυστέρηση της χώρας σε πάμπολλους τομείς είναι και αυτουργός τεράστιου γύρω μας αριθμού εγκλημάτων υπανάπτυξης, ευτελισμού ή εξαχρείωσης της προσωπικής ζωής στο πλαίσιο του συλλογικού μας βίου. Και όταν πρόκειται για συνέπειες αλλοτρίωσης ανθρώπινων υπάρξεων, ο όρος «έγκλημα» κυριολεκτεί.

Σίγουρα αντανακλάται και στον δημόσιο βίο ο τεμαχισμός της ζωής μας σε αυτονομημένα στεγανά – είναι αμφίδρομος ο επηρεασμός. Ξεκόβεται η εξουσία από

την κοινωνία, η κοινωνία από την πολιτική, η πολιτική από τις κοινές ανάγκες, από τη νοηματοδότηση της συλλογικότητας. Ωσάν αυτοί που τους εκλέγουμε για διαχειριστές των κοινών, να μεταμορφώνονται από το υπούργημά τους σε όντα εξωκοινωνικά απροσδιόριστα, μη υποκείμενα στη φυσική σεμνότητα και μετριοπάθεια των θνητών πλασμάτων, σε νόμους και δεσμεύσεις, στη λογική και στην ευπρέπεια, στην υποχρέωση της ειλικρίνειας. Δεν υπάρχει για τους διαχειριστές της εξουσίας σήμερα έννοια «κοινωνικού συμβολαίου» και «κοινωνίας πολιτών», αίσθηση ότι λειτουργούν στο πλαίσιο «αντιπροσωπευτικού» συστήματος, ότι υπηρετούν δεδομένη από τον λαό «εντολή».

Ο πολιτικός λόγος αντιμετωπίζει το εκλογικό σώμα σαν «αγορά», σαν δυνάμει πελάτες που πρέπει να τους αγρεύσει η παραπλανητική διαφήμιση. Και η αγορά είναι πάντα αντι-κείμενη πραγματικότητα διαφορετική από αυτήν της κοινωνίας και της κοινής πατρίδας, πεδίο αποξενωμένο από προσλαμβάνουσες ιστορίας, πολιτισμού, παράδοσης. Για τον πολιτικό λόγο σήμερα (όλων των «αποχρώσεων») ελληνικότητα σημαίνει μόνο κρατική υπηκοότητα, η επίκληση της ιστορίας σημαίνει «εθνικισμό» και επαρχιωτική απομόνωση, ο πολιτισμός είναι ένα ψυχαγωγικό υπουργείο, η παράδοση ανήκει στο λεξιλόγιο συντηρητικών ή ολιγοφρενών του περιθωρίου.

Δημοσκοπήσεις που ανιχνεύουν την ιεράρχηση προτεραιοτήτων στις ανάγκες του Νεοέλληνα, δεν ξέρω αν δημοσιοποιούνται. Υποθέτω, πάντως, ότι η οικονομική εξασφάλιση και καταναλωτική ευχέρεια θα αποτελεί πρώτη ανάγκη. Μαζί και η απαίτηση αποτελεσματικότερου κρατικού μηχανισμού, κυρίως στον τομέα της υγείας, της πρόνοιας, των διευκολύνσεων της αγοράς. Για μια σημαντική μερίδα πληθυσμού θα υπάρχει φαντάζομαι κάπου στην κλίμακα προτεραιοτήτων και η (ψυχολογική) αξίωση να διασωθεί ιστορικά η ελληνικότητα, να γίνεται διεθνώς σεβαστή. Αλλά είναι πολύ πιθανόν αυτή η αξίωση να μην συνδέεται στη συνείδηση των φορέων της με πραγματικά πολιτικά δεδομένα: Αξιώνουν πολλοί να διασωθεί ιστορικά η ελληνικότητα, αλλά ψηφίζουν τα κόμματα τα υπεύθυνα για εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις που έχουν κάνει άγλωσσα τα Ελληνόπουλα ή για την αυτουργία ιδεολογικής κατασυκοφάντησης της ελληνικής ιστορίας. Δεν διανοούνται οι πολίτες να αντισταθούν με την ψήφο τους στην κατάργηση της διδασκαλίας των αρχαίων ή στο έγκλημα του μονοτονικού. Δεν περνάει από τον νου τους έστω να μποϋκοτάρουν όσες εφημερίδες πρακτορεύουν απροσχημάτιστα τη νεοταξική «παγκοσμιοποίηση», χλευάζοντας κάθε αίσθηση πατρίδας και ιδιαιτερότητας πολιτισμού.

Χρειαζόμαστε έναν πολιτικό λόγο ικανό να προσδώσει χαρακτήρα ρεαλιστικής ανάγκης στην ελληνικότητα, χαρακτήρα ποιότητας της ζωής. Να καθάρει το αίτημα της ελληνικότητας από στοιχεία ψυχολογικά, ιδεολογικές υπεραναπληρώσεις της βαλκανικής μας μειονεξίας. Αν θελήσουμε να συνεχίσουμε την ελληνική γλώσσα (το μόνο ζωντανό στοιχείο ελληνικότητας που μας απόμεινε) και το όποιο βιωματικό φορτίο αυτή η γλώσσα κομίζει, να το θελήσουμε επειδή ισοδυναμεί για μας με πλουτισμό της ζωής μας, είναι κεφάλαιο χαράς της ζωής, προνόμιο ξεχωριστής καλλιέργειας και οξυμμένης ευαισθησίας.

Οσοι Νεοέλληνες αξιώνουν σήμερα να διασωθεί ιστορικά η ελληνικότητα, πρέπει να ξέρουν ότι χρειάζεται δρόμος πολύς για να ενδυθεί η αξίωσή τους τον ρεαλισμό πολιτικού αιτήματος. Μην ξεχνάμε πόση περιφρόνηση και χλευασμό προκάλεσαν οι υπογραφές τριών εκατομμυρίων Ελλήνων, που ζητούσαν όχι να αναγράφεται το θρήσκευμα στην αστυνομική ταυτότητα, αλλά μόνο την ελευθερία να αποφασίσουν οι πολίτες με δημοψήφισμα για το θέμα αυτό. Τρία εκατομμύρια φορείς ατομικών (υποτίθεται) δικαιωμάτων και περιφρονήθηκαν ιταμότατα από την κυβέρνηση, χλευάστηκαν από τα μέσα «ενημέρωσης», προπηλακίστηκαν σκαιότατα από την αφατρίαστη (υποτίθεται) Προεδρία της Δημοκρατίας. Ανάλογη «τύχη» είχαν και τα αποκαλυπτικά σε όγκο συλλαλητήρια για την υπεράσπιση της ελληνικότητας της Μακεδονίας.

Χρειάζεται δρόμος πολύς (ίσως κάποιες γενιές Ελλήνων) για να ενδυθεί το αίτημα της ελληνικότητας ρεαλιστική δυναμική πολιτικής πρακτικής. Φυσικά, με την προϋπόθεση ότι θα επιβιώσει ενεργά το αίτημα – θα σωθεί η «μαγιά» που νοσταλγούσε ο Μακρυγιάννης.

(Πηγή: "ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ" 19-10-2003)